Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 266/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kasvupalveluvirastosta, kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä ja turvallisuusselvityslain 37 §:n muuttamisesta /Asiantuntijapyyntö

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Opetushallitukselta asiantuntijalausuntoa yllä mainitusta hallituksen esityksestä. Pyydettynä lausuntonaan Opetushallitus toteaa seuraavaa:

Oppijan ekosysteemi

Opetushallitus pitää tärkeänä, että Oppijan ekosysteemiin kuuluvia palveluja suunnitellaan ja rakennetaan sekä toimijoiden roolit täsmennetään yhdessä yli hallinnonalojen. Ohjattaessa oppijaa opintoihin ja edelleen työelämään on oleellista, että asiakasta koskeva, eri tietovarantoihin tallennettu tieto on mahdollisimman laajasti hyödynnettävissä hallinnon alojen rajoista riippumatta. Tämä tulee huomioida uusia säädöksiä asetettaessa. Oppijan ekosysteemin tavoitetilaan liittyvien palveluiden ja tietojen osalta tulisi varmistaa myös koulutuksen järjestäjien pääsy TEM:n hallinnonalan asiakastietoihin jatkossakin.

Opetushallitus on yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa rakentanut digitaalisten palvelujen kokonaisuutta, jota määrittää oppijan polku elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen valtakunnallista tietovarantokokonaisuutta (laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 884/2017) täydentää vuonna 2019 käyttöönotettava varhaiskasvatuksen tietovaranto (varhaiskasvatuslaki L540/2018). Nämä oppijan ekosysteemiin kuuluvat palvelut mahdollistavat henkilöä koskevien tietojen hyödyntämisen oppijan siirtyessä koulutusasteelta toiselle.

Tiedon kulun edistämiseksi opetuksen hallinnonalan palvelukokonaisuuden säädökset on laadittu siten, että tietovarannoista mahdollistetaan myös muiden viranomaisten tiedonsaanti heidän omissa lakisääteisissä tehtävissään; valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 29 §:n mukaan valtakunnallisiin opinto- ja tutkintorekistereihin ja tietovarantoihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa viranomaiselle opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla viranomaisen lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuvan tiedonsaantioikeuden nojalla. Viranomaiset saavat palvelusta tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Opetushallitus voi avata teknisen käyttöyhteyden sellaiselle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus käsitellä tietoja. Viranomaisen on tietoja pyytäessään ilmoitettava Opetushallitukselle tietojen käyttötarkoitus ja muut tiedon luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistautunut hyödyntämään KOSKI-tietovarannon tietoja uudessa kasvupalvelujen kokonaisuudessaan vuonna 2020.

Opetushallitus on toiminut aktiivisesti yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen asiantuntijoiden kanssa, kun on mietitty ratkaisuja esim. oppijan osaamisen tunnistamiseen sekä Opintopolku.fi ja Työmarkkinatori- verkkopalvelukokonaisuuden sisältöihin. Digitaalisten palvelujen kokonaisuus uudistuu jatkuvasti ja eri viranomaisten tiivis yhteistyö on välttämätöntä, jotta varmistetaan, että ei rakenneta päällekkäisiä palveluita vaan toisiaan täydentäviä palveluita. Myös työnjaosta ja rooleista

viranomaisten tulisi sopia yhdessä. Opetushallitus toivoo yhteistyön jatkuvan myös nyt perustettavan Kasvupalveluviraston asiantuntijoiden kanssa.

Opetushallitus pitää kannatettavana sitä, että Kasvupalveluvirastolle siirrettäisiin TE-asiakaspalvelukeskuksessa tällä hetkellä hoidettavat digitaalisten palvelujen käytön tukea koskevat tehtävät ja Kasvupalveluvirasto tarjoaisi valtakunnallisesti keskitettyä neuvontaa valtakunnallisissa kasvupalveluissa sekä digitaalisten palvelujen käytön tukea loppuasiakkaille, viranomaisille, palveluntuottajille ja muille sidosryhmille.

Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Liittyen maahanmuuttajien kototutumiskoulutuksiin, Opetushallitus toivoo, että koulutusjärjestelmän koulutusten ja maakuntien kasvupalveluihin sisältyvien koulutusten erilaiset luonteet ja järjestelytavat otetaan huomioon ja varmistetaan sujuva tiedonkulku; työvoimakoulutuksesta muuhun koulutukseen siirtyvien tietojen saanti oppilaitosten käyttöön on ollut vaikeaa. Opetushallitus toi tämän esille myös työ- ja elinkeinoministeriölle toimittamassaan lausunnossa 10.9.2018 po. lakiesitystä koskien. Muutoksen myötä aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus tulee siirtymään yhä kauemmas muusta koulutusjärjestelmästä, vaikka eduskunnan sivistysvaliokunta otti jo vuonna 2016 mietinnössään kantaa siihen, että aikuisten maahanmuuttajien osalta tulisi tehdä kestävämpiä ratkaisuja ja että aikuisten maahanmuuttokoulutus tulisi sisällyttää osaksi koulutusjärjestelmää.

Opetushallituksen mielestä tämä haastava koulutusmuoto ei sovellu hyvin hankintakoulutuksena toteutettavaksi, jolloin erilaisten palveluntarjoajien osaamisen jatkuvuutta ei voida taata samalla tavalla kuin oppilaitoksissa. Lisäksi nykyinen järjestelmä asettaa koulutuksen järjestäjät kilpailutilanteeseen keskenään.

Näiden hallitusten esitysten kanssa sidoksissa on myös kotoutumislain uudistaminen, jonka mukaan Opetushallituksen tehtävänä on edelleen kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden laadinta.

Sovelluspäällikkö Laila Puranen